

Adviesrapport

Hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2024?

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Colofon

Dit adviesrapport is opgesteld in opdracht van de gemeente Zwolle en gepubliceerd op donderdag 27 juni 2024.

Opdrachtgever

Initiatiefnemer voor het Burgerberaad Klimaat is de gemeenteraad van Zwolle.

Projectteam gemeente Zwolle

Marijn Seuters
Raadsadviseur

Vera van der Sluis
Communicatie adviseur

Iris Gosemeijer
Raadsmedewerker

Stefanie Jager
Communicatie adviseur

Team ANNE - Moventem

Iris Vermeeren
Projectleider / senior adviseur ANNE

Rik Swieringa
Projectleider / senior adviseur Moventem

Maarten Fluit
Dagvoorzitter ANNE

Robin Koster
Dagvoorzitter Moventem

Hannah Jansen
Adviseur ANNE

Marlies Kleinsman
Projectmanager / Onderzoeker Moventem

Betti Lemstra
Adviseur ANNE

Sietske Hoekstra
Projectmanager / Onderzoeker Moventem

Disclaimer

Dit rapport is met grote zorg opgesteld. Team ANNE-Moventem heeft getracht gebruikte bronnen zorgvuldig te vermelden en auteursrechten te respecteren. Mocht u onvolkomenheden tegenkomen, dan willen wij dat graag weten. U kunt contact opnemen via info@moventem.nl. Team ANNE-Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van dit rapport.

Vragen?

Stel ze aan Rik Swieringa, strategisch adviseur bij Moventem (rik@moventem.nl, 0575 84 3738, www.moventem.nl) of Anne Kroese (kroese@emma.nl, 070-8700460, www.emma.nl)
**ANNE is in 2024 100% onderdeel geworden van EMMA. Zie www.emma.nl*

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Inhoudsopgave

Deel A: De adviezen **7**

Thema 1. Energie-armoede, hoge kosten voor energie en het verduurzamen van woningen **9**

Advies 1.1: Wij adviseren de gemeente Zwolle om inwoners die vanwege hun financiële draagkracht (nog) niet in de gelegenheid zijn geweest tot realisatie van verduurzaming van de woning een pakket op maat beschikbaar te stellen. 9

Advies 1.2: Wij adviseren de gemeente Zwolle om inwoners die niet de financiële mogelijkheden hebben tot realisatie van verduurzaming van de woning een tegemoetkoming te geven. 9

Advies 1.3: Wij adviseren maatregelen te nemen voor een eerlijke en klimaatneutrale transitie in Zwolle die aansluiten bij diverse doelgroepen, waarbij financiële stimulansen, communicatie en actieve betrokkenheid centraal staan. 10

Advies 1.4: Wij adviseren om collectief te investeren in de wijken waar de energiearmoede het hoogst is. 10

Advies 1.5: Wij adviseren de gemeente om stevig in te zetten op een voorlichtingscampagne om de mogelijkheden voor verduurzaming van woningen onder de aandacht te brengen. 11

Advies 1.6: Wij adviseren de gemeente om volop in te zetten op collectief financieren om de individuele lasten te verminderen en/of eerlijk te verdelen. 11

Advies 1.7: Wij adviseren dat voor particuliere verhuurders energielabel C in de woning als minimum uiterlijk 2030 wordt verplicht en dat voor 2030 een nieuwe doelstelling voor de periode 2030-2040 wordt bepaald. 12

Thema 2. Inwonersinitiatieven en het betrekken van inwoners en bedrijven **13**

Advies 2.1: Wij adviseren dat voor ieder raadsbesluit in de gemeente Zwolle wordt overwogen wat de impact is op het klimaatbeleid van de gemeente zelf. 14

Advies 2.2: Wij adviseren een informatiedag te blijven organiseren over duurzaamheidsinitiatieven. 14

Advies 2.3: Wij adviseren inwoners en bedrijven te stimuleren lid te worden van verenigingen die momenteel binnen Zwolle duurzame energie opwekken, zoals bijvoorbeeld Blauwvinger Energie. 15

Advies 2.4: Wij adviseren, naast een wijkgerichte aanpak ook een gerichte aanpak per doelgroep. 15

Advies 2.5: Wij adviseren om alle inwoners, bedrijven en wijkteams actiever te informeren over klimaatneutrale initiatieven. 16

Thema 3. Biodiversiteit, bodem, water en natuur **17**

Advies 3.1: Wij adviseren om natuur/biodiversiteit meer ruimte te geven in het straatbeeld. 18

Advies 3.2: Wij adviseren meer aandacht te geven aan biodiversiteit en natuur, en de bewoners daarbij te betrekken. 18

Advies 3.3: Wij adviseren om lokaal en circulair boeren te stimuleren, en om burgers meer te betrekken bij de voedselketen. 19

Thema 4. Circulaire economie – consumentengedrag 20
Advies 4.1: Wij adviseren de gemeente om duurzame winkels en initiatieven actief te stimuleren. 21
Advies 4.2: Wij adviseren de gemeente om consuminder-gedrag actief te bevorderen.22
Advies 4.3: Wij adviseren inwoners van Zwolle beter te informeren over de mogelijkheden van afvalscheiding, hergebruik en reparatie. 22

Thema 5. Circulaire economie – gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties 23
Advies 5.1: Wij adviseren de mogelijkheden te verruimen voor bedrijven om afval en grondstoffen uit te wisselen. 24
Advies 5.2: Wij adviseren de gemeente om bedrijven en organisaties te (laten) beoordelen op circulair gedrag, best practices onder de aandacht te brengen en deze te belonen. 24
Advies 5.3: Wij adviseren dat er duidelijke voorwaarden en eisen worden gesteld aan nieuw te bouwen of te verbouwen / renoveren panden, zodat deze circulair en duurzaam worden gebouwd. Dit geldt zowel voor het bouwproces als het pand. 25
Advies 5.4: Wij adviseren de Gemeente om waterbesparende maatregelen in nieuwbouw verplicht te stellen. 25

Thema 6. Duurzame mobiliteit 27
Advies 6.1: Wij adviseren om het OV te verbeteren en zo goed mogelijk op alle wijken aan te laten sluiten zodat er zo min mogelijk auto's in de binnenstad hoeven te komen. 27
Advies 6.2: Wij adviseren het fietsgebruik in HEEL Zwolle te stimuleren binnen alle lagen van de bevolking 27

Thema 7. Elektriciteitsnetwerk en de opslag van energie 28
Advies 7.1: Wij adviseren dat de gemeente inzet op onderzoek naar lokale en kleinschalige mogelijkheden voor opslag en uitwisseling van energie. 29
Advies 7.2: Wij adviseren het slimmer gebruiken van openbare verlichting 29
Advies 7.3: Wij adviseren regelgeving om slimmer gebruik van energie en verlichting door horeca en retail te stimuleren. Denk aan: heaters, lichtreclame, airco, heteluchtgordijnen, etc. 29

Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn 30
Advies 8.1: Wij adviseren de gemeente Zwolle om zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken. 31
Advies 8.2: Wij adviseren de gemeente Zwolle om de 2040 doelstelling vast te houden en ambitie te tonen, mits de gemeente verzekert dat dit niet ten koste gaat van het welzijn van de inwoners. 31

Thema 9. Verduurzaming bedrijven en bedrijventerreinen 32
Advies 9: Wij adviseren dat de gemeente zorgt voor collectiviteit op bedrijventerreinen voor de afstemming van de energievraag en aanbod. 33

Thema 10. Grootschalige opwek (zonnevelden en/of windmolens) 34
Advies 10.1 Wij adviseren om te zorgen voor de landschappelijke inpassing van windturbines en zonneparken. 35
Advies 10.2: Wij adviseren te zorgen voor transparante communicatie bij plaatsing van zonnevelden en/of windmolens. 35

Bijlage 1 Niet aangenomen adviezen inclusief stemverhouding 36
Thema 2. Inwonersinitiatieven en het betrekken van inwoners en bedrijven
Advies: Wij adviseren de gemeente elk half jaar huishoudens te informeren over de impact van de raadsbesluiten en de impact daarvan op het klimaat. 37
Thema 6. Duurzame mobiliteit
Advies: Wij adviseren om vanuit de gemeente, initiatief te nemen om deelauto's in de straat/buurt te organiseren. 37
Thema 6. Duurzame mobiliteit
Advies: Wij adviseren om privébezit van gemotoriseerde voertuigen te ontmoedigen. 38
Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
Advies: Wij adviseren de gemeente Zwolle meer tijd te nemen en om de landelijke richtlijnen te volgen m.b.t. het klimaatneutraal worden zolang deze tot klimaatneutraliteit leiden in 2050. 38
Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
Advies: Wij adviseren de gemeente Zwolle om niet klimaatneutraal te worden, omdat het onduidelijk is wat hiermee bedoeld wordt. 38
Thema 11. Verschuiving naar plantaardig voedsel
Advies: Wij adviseren de gemeente mensen meer te verleiden tot het eten van producten met een lagere milieubelasting. 39

Deel B Beschrijving proces burgerberaad 40
Inleiding 41
Totstandkoming en samenstelling burgerberaad 41
Verdeling achtergrond kenmerken 42
Deelnemersverloop 43
Uitgangspunten en gecreëerde randvoorwaarden 44
Opzet bijeenkomsten 45

Overzicht van beschikbare informatie en deskundigen 50
Beschikbare informatie 51
Beschikbare deskundigen 52

Deel A

De adviezen

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Inleiding

U leest nu in het adviesrapport van het burgerberaad klimaat van Zwolle. Het burgerberaad Zwolle geeft met dit adviesrapport antwoord op de vraag die de gemeente het beraad heeft gesteld: “Hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2040?” Het burgerberaad heeft bestaan uit 120 gelote deelnemers. In vijf bijeenkomsten van een dag en een schrijfavond en met hulp van tal van deskundigen en gespreksbegeleiders is het burgerberaad tot dit adviesrapport gekomen. De adviezen in dit rapport (Deel A) zijn opgesteld door de deelnemers. Deze inleiding, de leeswijzer en deel B met de opzet, samenstelling en het proces van het burgerberaad zijn opgesteld door de bureaus die het beraad als onafhankelijke partij hebben begeleid: ANNE en Moventem.

Leeswijzer

De kern van dit adviesrapport zijn de adviezen. Het burgerberaad heeft besloten dat een advies is aangenomen als het twee derde van de stemmen “voor” heeft gekregen. De aangenomen adviezen kunt u hieronder lezen. De adviezen zijn geordend naar de thema’s die voor de deelnemers van belang zijn voor een klimaatneutrale toekomst voor Zwolle. De adviezen die geen twee derde meerderheid van stemmen voor hebben gehaald, zijn niet aangenomen. Deze adviezen vindt u in de bijlage. Het burgerberaad heeft bepaald dat bij deze adviezen ook de stemverhouding “voor” : ”tegen” is opgenomen.

In deel B van dit adviesrapport kunt u lezen hoe het burgerberaad is samengesteld, hoe de bijeenkomsten zijn verlopen en welke informatie en deskundigen aan het burgerberaad ter beschikking zijn gesteld.

Thema 1. Energie-armoede, hoge kosten voor energie en het verduurzamen van woningen

Advies 1.1: Wij adviseren de gemeente Zwolle om inwoners die vanwege hun financiële draagkracht (nog) niet in de gelegenheid zijn geweest tot realisatie van verduurzaming van de woning een pakket op maat beschikbaar te stellen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Dit pakket kan bestaan uit diverse isolatiematerialen en ook potentieel zonnepanelen en warmtepomp om de woning te verduurzamen.
- Geen geld maar materiaal en arbeid.
- Naast dit pakket ook de bewoners actief bewust maken van het energiegebruik, bijvoorbeeld home- assistent kosteloos te verstrekken.
- De gemeente is naast opdrachtgever ook hoofduitvoerder en koopt in.
- Periodiek informatieavonden per wijk organiseren waarbij ook de sociale wijkteams betrokken worden (expertise en scholing).
- Inzet van arbeid (afstudeer- en stageplaatsen).

Dit vinden we eerlijk omdat het voldoet aan het collectief belang en het gelijkheidsbeginsel.

Advies 1.2: Wij adviseren de gemeente Zwolle om inwoners die niet de financiële mogelijkheden hebben tot realisatie van verduurzaming van de woning een tegemoetkoming te geven.

Hoe willen we dat bereiken?

- Inzichtelijk maken wie in aanmerking komt voor compensatie voor tegemoetkoming.
- Per situatie bekijken voor maatwerk leveren qua oplossingen.
- Kennis materialen/ educatie van bewustwording van energiegebruik uitreiken.

Waarom vinden we dit eerlijk?

Dit vinden we eerlijk omdat dat iedereen tegen acceptabele kosten kan beschikken over benodigde energie.

Advies 1.3: Wij adviseren maatregelen te nemen voor een eerlijke en klimaatneutrale transitie in Zwolle die aansluiten bij diverse doelgroepen, waarbij financiële stimulansen, communicatie en actieve betrokkenheid centraal staan.

Hoe willen we dat bereiken?
- Collectieve investeringen doen en gebruikslasten individueel maken.
- Zet in op financiële steun voor energiebesparende maatregelen.
- Het optimaal inzetten van sociale netwerkpartners.

Dit vinden we eerlijk omdat:
- Iedereen moet meegenomen worden in de energietransitie.
- De overheid moet daar waar nodig ondersteuning bieden middels maatwerk.

Advies 1.4: Wij adviseren om collectief te investeren in de wijken waar de energiearmoede het hoogst is.

Hoe willen we dat bereiken?
- Renteloze leningen in goederen.
- Via wijkgebouw/buurthuis een markt met energiezuinige materialen aanbieden (tochtafsluiter, led lampen).
- Via kanalen als sociaal wijkteams dit kenbaar maken.
- Promotiefilmpjes via social media.

Dit vinden we eerlijk omdat dit stimuleert om de lage inkomens te helpen om hun kosten te verlagen.

Advies 1.5: Wij adviseren de gemeente om stevig in te zetten op een voorlichtingscampagne om de mogelijkheden voor verduurzaming van woningen onder de aandacht te brengen.

Hoe willen we dat bereiken?
Inzet van een heel diverse mix van communicatiemiddelen, zoals:

- Stuur per woonadres een brief met de voorlichtingscampagne.
- Geef aan bij welke website men informatie kan krijgen.
- Voorlichting geven in buurtcentra, winkelcentra, QR code voor brief in andere talen, marktkraam.
- Flyeren per wijk.
- Gebruik van billboards.
- Zorg, dat energiecoaches gratis zijn en dat dat ook bekend is/wordt.
- Maak meer hulp mogelijk, bv. via een buddy-systeem (b.v. via Sociaal wijkteam).
- Ondersteun de wijkorganisaties op gebied van duurzaamheid.
- Maak duidelijk, welke manieren er zijn om hulp te krijgen.
- Sociale wijkteams kunnen hier ook een rol in spelen.
- Met aandacht voor diverse type woningen en bouwjaren.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Iedereen er baat bij heeft, net als het klimaat.
- Zodat alle inwoners van Zwolle de gelegenheid krijgen hun huis te verduurzamen, ook de groep met een laag inkomen.

Advies 1.6: Wij adviseren de gemeente om volop in te zetten op collectief financieren om de individuele lasten te verminderen en/of eerlijk te verdelen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Inkoop van goederen (zoals zonnepanelen) door gemeente en deze beschikbaar te stellen op basis van een renteloze lening.
- Gemeente zorgt voor 1 aanspreekpunt voor subsidies en regelingen rond verduurzaming van woningen.
- Gemeente gaat actief de samenwerking aan met bedrijven om het verduurzamen van woningen voor inwoners goedkoper en makkelijker te maken.
- Gemeente zet zich in om meer geld te ontvangen van het Rijk voor dit soort initiatieven.
- Voor verduurzamingsmaatregelen een renteloze lening vanuit de gemeente aan te bieden.

Waarom vinden we dit eerlijk?

- Dit vinden we eerlijk omdat de individuele lasten voor inwoners lager en/of haalbaarder worden.
- Dit vinden we belangrijk zodat het toegankelijker wordt voor veel inwoners.
- Hoe meer mensen er meedoen hoe haalbaarder het wordt.

Advies 1.7: Wij adviseren dat voor particuliere verhuurders energielabel C in de woning als minimum uiterlijk 2030 wordt verplicht en dat voor 2030 een nieuwe doelstelling voor de periode 2030-2040 wordt bepaald.

Hoe willen we dat bereiken?

- Particuliere verhuurders krijgen te maken met gemeentelijke sanctie als energielabel onvoldoende is uiterlijk 2030.
- Blijvende communicatie vanuit de gemeente naar alle particuliere huurders.

Dit vinden we eerlijk omdat je iedereen in staat stelt om aan het gewenste energielabel te komen.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 2. Inwonersinitiatieven en het betrekken van inwoners en bedrijven

Advies 2.1: Wij adviseren dat voor ieder raadsbesluit in de gemeente Zwolle wordt overwogen wat de impact is op het klimaatbeleid van de gemeente zelf.

Hoe willen we dat bereiken?

- In het sjabloon voor beleidsvoorstellen wordt een kopje geïntegreerd genaamd “Impact Klimaat”.
- In dat kopje moeten de volgende vragen beantwoord worden:
    - Wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal met dit besluit?
    - Houdt dit beleidsvoorstel rekening met verschillende doelgroepen?
- Dit advies in samenhang te bezien met andere adviezen in thema 2 die betrekking hebben op communicatie

Dit vinden we eerlijk omdat het klimaat op deze manier onderdeel uitmaakt van elk besluit.

Advies 2.2: Wij adviseren een informatiedag te blijven organiseren over duurzaamheidsinitiatieven.

Hoe willen we dat bereiken?

- Met een zo breed mogelijk samengestelde groep om deze activiteit te organiseren, zoals Platform Duurzaam Zwolle.
- Met een brede publiciteitscampagne met behulp van verschillende communicatiekanalen.
- Door ook op scholen aandacht te vragen voor dit onderwerp.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Iedereen kan meedoen aan deze dag.
- Hiermee zo volledig mogelijk informatie wordt verspreid over dit onderwerp.
- Dit mensen kan enthousiasmeren voor duurzaamheidsinitiatieven.

Advies 2.3: Wij adviseren inwoners en bedrijven te stimuleren lid te worden van verenigingen die momenteel binnen Zwolle duurzame energie opwekken, zoals bijvoorbeeld Blauwvinger Energie.

Hoe willen we dat bereiken?
Grootschalige campagne over het gezamenlijk opwekken van lokale duurzame energie gericht op zowel de inwoners als de bedrijven.

Dit vinden we eerlijk omdat:
- Verkregen winsten vloeien terug naar de inwoners.
- Minder druk op het landelijk energienetwerk.

Advies 2.4: Wij adviseren, naast een wijkgerichte aanpak ook een gerichte aanpak per doelgroep.

Hoe willen we dat bereiken?
- Het in kaart brengen van doelgroepen die momenteel niet betrokken zijn bij duurzaamheidsinitiatieven.
- In kaart brengen van mensen die een grote rol spelen bij de doelgroep.
- Leer van best practices en behoeftes en speel daarop in om te motiveren.

Dit vinden we eerlijk omdat we inwoners de mogelijkheid geven samen te werken aan een voor hen relevant duurzaamheidsinitiatief met gelijkgestemden (de doelgroep). Een wijkgerichte aanpak is niet voor iedere doelgroep het meest geschikt. Binnen een wijk wonen veel verschillende doelgroepen, dus bereik je sommige mensen niet of niet goed.

Advies 2.5: Wij adviseren om alle inwoners, bedrijven en wijkteams actiever te informeren over klimaatneutrale initiatieven.

Hoe willen we dat bereiken?

- De buurthuizen in te zetten om alle inwoners te bereiken voor buurtinitiatieven.
- De ondernemersverenigingen in te zetten om alle bedrijven te betrekken bij klimaatneutrale initiatieven.
- Wijkteams te informeren over alle burgerinitiatieven zodat zij door kunnen verwijzen.
- Aanwezigheid van een deskundige om mee te denken/doen m.b.t. het initiatief.
- Deze is schakel tussen de buurt en de gemeente, tussen de verschillende initiatieven en tussen de verschillende buurthuizen.
- Communicatie in de vorm van een brief en/of email, naast bestaande huis-aan-huisbladen.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Het laagdrempelig is.
- Voor iedereen even toegankelijk.
- Onafhankelijk van leefomstandigheden.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 3. Biodiversiteit, bodem, water en natuur

Advies 3.1: Wij adviseren om natuur/biodiversiteit meer ruimte te geven in het straatbeeld.

Hoe willen we dat bereiken?

- Onderzoek welke kansen er zijn om te vergroenen (bijvoorbeeld inzet van “Struikrovers”), ook bij nieuwbouwplannen.
- Zorg voor draagvlak onder de directe omwonenden.
- Boomspiegels beplanten met inheemse biologische planten, drijvende tuintjes, biodiversiteit in bermen bevorderen, parkeerplaatsen vergroenen.
- Mogelijkheden creëren voor buurtinitiatieven (inspiratie Zwolle.nl/mijnwijk).
- Verticaal tuinieren (gemeentelijke objecten): maak gebruik van daken en muren en lantaarnpalen voor vergroening, insectenhuisjes, vogelhuisjes. Denk bij groene daken niet alleen aan sedum, maar ook aan beplanting die vogels/insecten aantrekt en zo biodiversiteit bevordert.
- Verticaal tuinieren (particulieren): stimuleer (bv met subsidies) het vergroenen van daken en muren en schuttingen.
- Vergroenen van tuinen: stimuleer het vergroenen van tuinen (minder terrastegels).
- Afval: het inleveren van afval voor de bewoners moet meer toegankelijk en goedkoper zijn. Afval op straat gaat zwerven en leidt tot bodem- en watervervuiling.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Biodiversiteit/natuur heeft zelf geen stem/rechtspersoon, dus moeten we deze beschermen.
- Biodiversiteit/natuur vergroot de leefbaarheid van de wijk.
- We willen voorkomen dat biodiversiteit/natuur achteruitgaat met mogelijk gevolgen voor het klimaat en leefbaarheid.
- Bewoners worden betrokken bij maatregelen die betrekking hebben op de functionaliteit van hun eigen wijk (bijvoorbeeld het vervangen van parkeerplaats voor groenvoorziening).
- Gemeente kan bevolking hierin stimuleren en heeft een duidelijke voorbeeldfunctie te vervullen.

Advies 3.2: Wij adviseren meer aandacht te geven aan biodiversiteit en natuur, en de bewoners daarbij te betrekken.

Hoe willen we dat bereiken?

- Educatie te bieden in het onderwijs van jong tot oud, inclusief opvang voor- en na schooltijd; een vak toevoegen, meer naar buiten gaan (buiten lessen), gastlessen faciliteren. Hierdoor bereik je ook ouders.
- Gemeente kan een vakkenpakket aanbieden.
- Tiktok/social media reclames om jongeren te bereiken.
- Buurthuizen faciliteren om zo lokaal mogelijk gesprekken te stimuleren.
- Informeren van bewoners over de gevolgen van klimaatverandering in eigen buurt.

Dit vinden we eerlijk omdat iedereen kan profiteren van de uitbreiding van biodiversiteit en natuur

Advies 3.3: Wij adviseren om lokaal en circulair boeren te stimuleren, en om burgers meer te betrekken bij de voedselketen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Enkel agrarische partijen (boeren/veevoerproducenten/kunstmestproducenten) toestaan die bijdragen aan meer lokale en kortere voedselketens.
- Stimuleer Herenboeren concepten waarbij burgers actief betrokken worden bij de landbouw.
- Het kopen en verkopen van lokale producten stimuleren.
- Subsidie voor circulaire landbouw.
- Subsidie voor het anders inrichten van weilanden (bomen in weiland, kikkerpoel en verschillende soorten beplanting).
- Focus meer op duurzame landbouw door structureel gebruik van chemische middelen te beperken.
- Het stimuleren van precisielandbouw. Bijvoorbeeld alleen te bestrijden waar en wanneer het nodig is, alleen mesten waar en wanneer het nodig is.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Mensen dichter bij de voedselketen brengen belangrijk is voor bewustwording.
- Biodiversiteit willen bevorderen voor de gezondheid van mens en dier.
- We overmatig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen willen voorkomen, omdat dit de natuur aantast en ook schadelijk voor de mensheid kan zijn.
- We meer circulaire landbouw en kortere ketens (minder export, meer lokaal) willen.
- We boeren in staat willen stellen om rendabel hun bedrijf te runnen.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 4. Circulaire economie – consumentengedrag

Advies 4.1: Wij adviseren de gemeente om duurzame winkels en initiatieven actief te stimuleren.

Hoe willen we dat bereiken?

- Meer subsidies voor duurzame winkels en initiatieven (uitleenpunten, repair cafés) zodat ze op bereikbare, centrale locaties in de stad kunnen komen.
- Website of tijdschrift met daarin overzichtelijk alle voorzieningen met openingstijden die Zwolle heeft. Daarnaast interviews met bvb Rova, de ‘gewone burger’.
- Met tijdschrift (geadresseerd) bereik je veel mensen. In dit tijdschrift kun je mensen laten gaan naar websites of social media (TikTok, Insta, Facebook). Let er op dat het beschikbaar is voor mensen in andere talen.
- Transparantie over wat er gebeurt met de spullen nadat je hebt ze ingeleverd.
- Door locaties zo in te richten dat je spullen kunt kopen, maar dat je ook persoonlijk geholpen en geïnspireerd wordt. Bijvoorbeeld over circulariteit (wat je kunt maken van afval), regelingen en voorzieningen. Vooral ook koffiehoekjes voor het sociale contact.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Het is toegankelijk is voor iedereen (met de fiets), ongeacht waar je woont, dus goede bereikbaarheid.
- Het is voor meer mensen betaalbaar.
- Het voorkomt leegstand (met panden subsidiëren).
- Een (online) tijdschrift of website is bereikbaar voor velen.

Advies 4.2: Wij adviseren de gemeente om consuminder-gedrag actief te bevorderen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Door extra aandacht te geven aan de doelgroep schoolgaande kinderen.
- Een serieuze game laten ontwikkelen, bijv. met lesprogramma, waarin consuminderen een sport wordt en iets oplevert. Daarnaast in dezelfde app informatie over consuminderen, zodat mensen bewust worden van wat consuminderen is en hoe ze zelf er in mee kunnen werken. Ook is het belangrijk om de nadelen van Fast Fashion en voordelen van duur(zaamheid)koop uit te leggen.
- De gemeente moet het goede voorbeeld geven: kopjes in het gemeentehuis van de kringloop, eigen ‘afgeschreven’ spullen naar de kringloop brengen.
- De gemeente moet bedrijven stimuleren om te consuminderen: minder goodiebags en andere fysieke reclame-uitingen, geen wegwerpmaterialen (bekertjes, notitieblokjes met pennen).
- Door te werken aan het verbeteren van het imago ‘tweedehands’ door in te zetten op centrale (of te bereiken met auto of makkelijk te bereiken met bus), frisse, moderne, uitnodigende locaties (in het centrum, ijsselhallen, oude V&D, diverse wijken).
- Door circulariteit te stimuleren onder alle lagen van de bevolking. Vooral diegenen die nog geen interesse hebben hierin. Dat het een gewoonte wordt.
- Door ouderen repareren en techniek te laten leren aan jongeren. Bijvoorbeeld met een repaircafé in school.
- Kinderen leren om duurzame keuzes te maken.
- Beloningssysteem invoeren bij het inleveren van goederen; stempelkaart/shoptegoed.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Met de app informeer je de burger en dwing je daarmee niks af, vrije keuzes.
- Gelijkheid, gemeente en bedrijven zijn net zo goed burgers. Verantwoordelijkheid.

Advies 4.3: Wij adviseren inwoners van Zwolle beter te informeren over de mogelijkheden van afvalscheiding, hergebruik en reparatie.

Hoe willen we dat bereiken?

- Ontwikkel een communicatiestrategie waarbij sociale media, bestaande geschreven media e.d. worden ingezet om informatie, interviews met verhalen van burgers en instanties, ontwikkelingen omtrent regelingen en voorzieningen onder de aandacht te brengen.
- Social media inzetten d.m.v. burgers en influencers. Bijvoorbeeld met Zwollenaren die naar kringloop of repaircafé gaan. Of dat zij zich afvragen in welke afvalbak de chips zak moet. Dit kan door reclame (betaald door gemeente) of via accounts van BN-ers. Kort en met humor.
- Reclame maken op populaire plekken; stationshal, PEC Zwolle, snelwegreclame, stand op de markt.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Wij vinden het eerlijk om in te zetten op publieke locaties zodat de informatie toegankelijk is voor iedereen.
- Wij vinden het eerlijk om bewustwording te vergroten en hiermee een bredere doelgroep te bereiken.
- Wij vinden het eerlijk om A-locaties te gebruiken voor bijvoorbeeld de kringloop om de bereikbaarheid en de toegankelijkheid te vergroten en de leegloop tegen te gaan in de winkelstraat.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 5. Circulaire economie – gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Advies 5.1: Wij adviseren de mogelijkheden te verruimen voor bedrijven om afval en grondstoffen uit te wisselen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Het instellen van speciale zones waar de regelgeving meer ruimte biedt om afval en grondstoffen uit te wisselen. Kijk bij gemeente Deventer naar een vergelijkbaar initiatief.
- Door bedrijven voordeel te geven bij hergebruik restproducten.
- Bedrijven die bijdragen aan het uitwisselen van afval en grondstoffen voorrang of voordeel te geven bij kaveluitgifte.
- Door een derde partij (bijvoorbeeld Rova of een gespecialiseerd bureau) in te schakelen om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Omdat zij minder milieubelasting veroorzaken en dat draagt op langere termijn bij aan het klimaat en minder kosten voor de maatschappij.
- Bedrijven hebben (al) te maken met veel regelgeving, moet daar (dan) nog meer bijkomen (van overheidswege).
- Er eerder bewustwording op de circulaire transitie ontstaat.

Advies 5.2: Wij adviseren de gemeente om bedrijven en organisaties te (laten) beoordelen op circulair gedrag, best practices onder de aandacht te brengen en deze te belonen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Jaarlijks circulariteitsprijs met meerdere categorieën: bv meest vernieuwende idee, beste prestatie op energie/ circulariteit.
- Diverse categorieën (verenigingen, klein bedrijf, groot bedrijf etc.).
- Publiceren van “duurzaamheidstopper van Zwolle” of iets dergelijks.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Iedere organisatie kan meedoen (mits goed georganiseerd) en publicatie stimuleert andere organisaties om dit goede voorbeeld te volgen (dus veel resultaat met beperkte middelen).
- Een groen/circulair bedrijf de maatschappelijke kosten verlaagt.

Advies 5.3: Wij adviseren dat er duidelijke voorwaarden en eisen worden gesteld aan nieuw te bouwen of te verbouwen / renoveren panden, zodat deze circulair en duurzaam worden gebouwd. Dit geldt zowel voor het bouwproces als het pand.

Hoe willen we dat bereiken?

- De gemeente geeft geen vergunningen aan bedrijven die geen rekening houden met de voorwaarden en eisen over circulariteit en duurzaamheid (bijvoorbeeld met aandacht voor lokale bedrijven) bij het aanbesteden van hun opdrachten.
- Door in samenwerking met de provincie meer eigenaarschap te nemen over het verduurzamingsproces van het bestaande bedrijfspand richting rijksoverheid.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- We een verplichting hebben richting huidige en toekomstige generaties en het belangrijk is dat het wordt bevorderd dat er minder CO2 uitstoot en verplaatsingen tijdens het bouwen is en de lokale economie wordt gestimuleerd.
- Het niet wordt overgelaten aan individuele bedrijven.

Advies 5.4: Wij adviseren de Gemeente om waterbesparende maatregelen in nieuwbouw verplicht te stellen.

Hoe willen we dat bereiken?

De Gemeente kan bij vergunningverlening voorwaarden meegeven over waterbesparende maatregelen zoals:

- Infiltratiesystemen om regenwater op te vangen zodat het water langzaam in de bodem wordt opgenomen.
- Opvang en toepassing van hemelwater ter besparing van drinkwater.
- Hergebruik van drinkwater/kraanwater voor bijvoorbeeld toilet en wasmachine.
- Gebruik van waterbesparende apparatuur.
- Door dit toe te passen in woningen, bedrijfspanden en/of kantoren.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Schoon drinkwater steeds schaarser wordt, hier moeten we dus zuinig op zijn.
- Mogelijkheden om waterbesparende maatregelen zijn het eenvoudigst en meest kosteneffectief om in nieuwbouw mee te nemen.
- Er minder water hoeft te worden afgevoerd en gezuiverd.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 6. Duurzame mobiliteit

Advies 6.1: Wij adviseren om het OV te verbeteren en zo goed mogelijk op alle wijken aan te laten sluiten zodat er zo min mogelijk auto's in de binnenstad hoeven te komen.

Hoe willen we dat bereiken?

- Een aparte buslijn die alleen door de wijken rijdt om deze te verbinden en in elke wijk bij één kern halte stopt met overstapmogelijkheden.
- Betere faciliteiten rond de bushaltes (fiets parkeerplekken, deelfietsen, bushokje).
- Werkgevers het OV laten stimuleren (deelfietsen op kantoor + station/NS business card).
- De kosten van een buskaartje tot binnen de stadsgrenzen beperken tot €2,00 ongeacht de afstand.
- De gemeente Zwolle stelt een OV-visie op waarin de eerdergenoemde punten een plek krijgen, en denkt proactief mee in het OV-beleid van de provincie.

Dit vinden we eerlijk omdat dit het OV aantrekkelijk, bereikbaar en betaalbaar maakt voor alle doelgroepen. Het gebruik van het OV bijdraagt aan een klimaatneutraal Zwolle en we het belangrijk vinden dat alle inwoners van Zwolle een veilige en gezonde fysieke leefomgeving hebben.

Advies 6.2: Wij adviseren het fietsgebruik in HEEL Zwolle te stimuleren binnen alle lagen van de bevolking

Hoe willen we dat bereiken?

Investeren in infrastructuur en voorzieningen zodat fietsen wordt bevorderd en autogebruik ontmoedigd.

Bijvoorbeeld door middel van
Fietsvoorzieningen:

- Parkeerruimte voor fietsers uitbreiden.
- Deelfietsen aan de rand van de stad voor bezoekers van buiten Zwolle.

Verbetering infrastructuur:

- Infrastructuur zodanig aanleggen dat fietsroutes korter, veiliger en aantrekkelijker zijn dan autoroutes.
- Beter onderhoud van de fietspaden.

Dit vinden we eerlijk omdat:

Het grote maatschappelijke voordelen heeft wanneer mensen meer bewegen (zorgkosten en klimaat). Mensen die veel fietsen worden beloond.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 7. Elektriciteitsnetwerk en de opslag van energie

Advies 7.1: Wij adviseren dat de gemeente inzet op onderzoek naar lokale en kleinschalige mogelijkheden voor opslag en uitwisseling van energie.

Hoe willen we dat bereiken?

- Geef opdracht om onderzoek te doen naar oplossingen voor lokale en kleinschalige opslagmogelijkheden.
- Zorg dat uitbreiding/aanpassing van het elektriciteitsnetwerk maximaal 4 maanden duurt.
- Bevorder het delen van duurzaam opgewekte energie.
- Stimuleer woningcorporaties en particuliere verhuurders van bestaande woningen te investeren in duurzame energie.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Er soms meer duurzame energie wordt opgewekt dan er wordt gebruikt.
- Door lokale opslag en verdeling over de tijd, wordt het openbare net meer ontlast.

Advies 7.2: Wij adviseren het slimmer gebruiken van openbare verlichting

Hoe willen we dat bereiken?

- Bewegingssensor in straatverlichting.
- Maak een lichtkaart (vergelijkbaar met de ‘heat map’) van de stad om te kijken waar energie bespaard kan worden.
- Stimuleer bedrijven om ’s nachts minimaal te verlichten.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Dit zorgt voor minder lichtvervuiling in de gemeente.
- Het zorgt voor minder gebruik van gemeentelijke energie.

Advies 7.3: Wij adviseren regelgeving om slimmer gebruik van energie en verlichting door horeca en retail te stimuleren. Denk aan: heaters, lichtreclame, airco, heteluchtgordijnen, etc.

Hoe willen we dat bereiken?

- Met precariorechten (gemeentelijke belasting) het gebruik van lichtreclames beïnvloeden.
- Met voorwaarden voor het verlenen van vergunningen.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Een gelijk speelveld voor de Zwolse bedrijven ontstaat.
- Energie en mogelijk kosten worden bespaard.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn

Advies 8.1: Wij adviseren de gemeente Zwolle om zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken.

Hoe willen we dat bereiken?
Door te onderzoeken wat het potentieel is in Zwolle en dat wanneer een andere keuze gemaakt wordt, hiervoor de argumenten worden opgesteld.

Dit vinden we eerlijk omdat optimaal gebruik van de ruimte om zelf energie op te wekken gewogen wordt met andere maatschappelijke belangen. We vinden het belangrijk dat het goed onderzocht wordt en dat bij het kiezen van een andere functie dit goed onderbouwd wordt.

Advies 8.2: Wij adviseren de gemeente Zwolle om de 2040 doelstelling vast te houden en ambitie te tonen, mits de gemeente verzekert dat dit niet ten koste gaat van het welzijn van de inwoners.

Hoe willen we dat bereiken?
- Beleid verankeren zodat dit over de bestuursperiodes heen intact blijft.
- Kansen pakken om de landelijke richtlijnen te overstijgen.
- Leren van anderen (landelijk, provinciaal, gemeentelijk).
- Als gemeente controle houden op het proces om het gestelde einddoel te bereiken.

Dit vinden we eerlijk omdat het welzijn van alle inwoners van Zwolle het belangrijkste is. Echter, daar waar mogelijkheden ontstaan moet de gemeente deze ook benutten ten behoeve van klimaatneutraliteit (en daarmee ook leefbaarheid van Zwolle).

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 9. Verduurzaming bedrijven en bedrijventerreinen

Advies 9: Wij adviseren dat de gemeente zorgt voor collectiviteit op bedrijventerreinen voor de afstemming van de energievraag en aanbod.

Hoe willen we dat bereiken?

- Zorg voor samenwerkingsverbanden en meer overleg tussen bedrijven. Maak het aantrekkelijk voor bedrijven per bedrijventerrein om onderling afspraken te maken over energiegebruik. Delen van informatie (via Energieloket en Enexis).
- De gemeente moet een proactieve houding aannemen en vertrouwen opbouwen met de bedrijven door het faciliteren van een basisdienstverlening.
- Door te investeren in de ontwikkeling van energiehubs. Dit zijn systemen voor afstemming van energie op een bedrijventerrein. Hierover informatie verstrekken en faciliteren van afspraken over teruglevering.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Door grote en kleine bedrijven samen te brengen kunnen ze elkaar motiveren en inspireren en gezamenlijke initiatieven nemen.
- Door afspraken over teruglevering is er minder last van netcongestie, ook in de rest van de stad.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Thema 10. Grootschalige opwek (zonnevelden en/of windmolens)

Advies 10.1 Wij adviseren om te zorgen voor de landschappelijke inpassing van windturbines en zonneparken.

Hoe willen we dit bereiken?

- Gemeente voert onderzoek uit door te kijken naar soortgelijke voorbeelden uit het buitenland.
- Inwoners actief vragen om mee te denken.
- Samenwerken met landschapsarchitecten, biologen en kunstenaars.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Focus ligt op respect voor het landschap.
- Er wordt geluisterd naar de burgers.
- Je zoekt naar een balans tussen tempo maken met de energietransitie en inwoners serieus nemen.

Advies 10.2: Wij adviseren te zorgen voor transparante communicatie bij plaatsing van zonnevelden en/of windmolens.

Hoe willen we dat bereiken?

- Inwoners actief benaderen en informeren over de voor- en nadelen.
- Inwoners actief betrekken in de beginfase en ervoor zorgen dat hun mening wordt meegewogen voordat besluiten genomen worden.
- Maximaliseer voordelen voor omwonenden, bijvoorbeeld korting op energie.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- Focus ligt op klimaatneutraal worden.
- Er wordt geluisterd naar de burgers.
- Je zoekt naar een balans tussen tempo maken met de energietransitie en inwoners serieus nemen.

Deel A – bijlage 1

Niet aangenomen adviezen

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Niet aangenomen adviezen inclusief stemverhouding

Thema 2. Inwonersinitiatieven en het betrekken van inwoners en bedrijven
Advies: wij adviseren de gemeente elk half jaar huishoudens te informeren over de impact van de raadsbesluiten en de impact daarvan op het klimaat.

Hoe willen we dat bereiken?
- In de vorm van een brief en/of email, naast bestaande huis-aan-huisbladen.
- Het moet zo concreet, eenvoudig en visueel mogelijk verwoord worden (infographic), hierbij adviseren wij het lezerspanel te gebruiken.
- Selecteer de besluiten op meest impactvol, kies er 6.
- Voor de brieven gebruik je gerecycled papier.
- In de brief geeft de gemeente ook 1 tip over hoe je als huishouden duurzaam kan worden.

Dit vinden we eerlijk omdat alle inwoners worden geïnformeerd en op de hoogte gehouden over de impact van de grootste keuzes die gemeente Zwolle maakt.

Stemverhouding: afgewezen met 50% tegen

Thema 6. Duurzame mobiliteit
Advies: Wij adviseren om vanuit de gemeente, initiatief te nemen om deelauto's in de straat/buurt te organiseren.

Hoe willen we dat bereiken?
- Inventariseer de geïnteresseerden in een deelauto/deelvervoer in Zwolle.
- Organiseer een kennismaking van gelijkgestemden en licht de spelregels van het deelvervoer toe.
- Overhandig de deelnemers een stappenplan voor zelfstandige opvolging en concretisering.
- Check na een aantal weken/maanden bij de deelnemers of de concretisering is gelukt en of ze nog problemen ervaren.

Hier zitten de volgende voordelen aan:
Samen een auto delen zorgt voor:
- Verbinding in de buurt (bestrijdt eenzaamheid en bevordert woonplezier).
- Eigenaarschap over het vervoersmiddel (geen algemene deelscootertjes meer in de sloot).
- Minder auto's voor de deur, dus meer ruimte voor groen (hittestress, regenwater opvang, biodiversiteit, etc.).
- Een verminderde vraag naar de productie van auto's (consuminderen).
- Mogelijkheden tot autogebruik voor mensen die deze kosten alleen niet kunnen dragen, maar het vervoer wel nodig hebben.

Stemverhouding: afgewezen met 45% tegen

Thema 6. Duurzame mobiliteit
Advies: Wij adviseren om privébezit van gemotoriseerde voertuigen te ontmoedigen.

Hoe willen we dat bereiken?
- Ruimte voor parkeren aan huis voor auto's te beperken.
- Indien mogelijk maximaal 1 parkeervergunning per huishouden.

Dit vinden we eerlijk omdat:
- Dan iedereen dezelfde mogelijkheden heeft. Iemand kan niet profiteren ten koste van de duurzame keuze van een ander.
- Meer beschikbare openbare ruimte voor iedereen.

Stemverhouding: afgewezen met 70% tegen

Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
Advies: Wij adviseren de gemeente Zwolle meer tijd te nemen en om de landelijke richtlijnen te volgen m.b.t. het klimaatneutraal worden zolang deze tot klimaatneutraliteit leiden in 2050.

Hoe willen we dat bereiken?
- Ambitie temperen
- Leren van anderen (landelijk, provinciaal, gemeentelijk).
- Strak regie te houden als gemeente op het proces.

Dit vinden we eerlijk omdat alle inwoners van Zwolle het belangrijkste zijn. Je kan als gemeente Zwolle dit niet alleen oplossen. Je bent afhankelijk van ontwikkelingen en stakeholders zoals Enexis en TenneT en daarnaast ook afhankelijk van de landelijke en provinciale richtlijnen.

Stemverhouding: afgewezen met 69% tegen

Thema 8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
Advies: Wij adviseren de gemeente Zwolle om niet klimaatneutraal te worden, omdat het onduidelijk is wat hiermee bedoeld wordt.

Hoe willen we dat bereiken?
- Ambitie temperen.
- Openstaan voor adviezen van wetenschappers die niet in het klimaat verhaal geloven.

Dit vinden we eerlijk omdat niet 100 % zekerheid bestaat dat er een klimaatprobleem is. Anders wordt mogelijk heel veel geld en tijd verspild.

Stemverhouding: afgewezen met 93% tegen

Thema 11. Verschuiving naar plantaardig voedsel
Advies: Wij adviseren de gemeente mensen meer te verleiden tot het eten van producten met een lagere milieubelasting.

Hoe willen we dat bereiken?

- Door deze keuze makkelijker te maken door het goede voorbeeld te geven in “eigen gelederen” en sportkantines e.d.
- Door het met een positieve sfeer te omarmen door bijvoorbeeld een festival te organiseren en daar bekende Zwollenaren uit te nodigen zoals Jonnie en Thérèse Boer.
- Meenemen van de jeugd bv door lessen op school over gezonde voeding en de milieu-impact van voeding; ook de ouders hierin betrekken.
- Door de lokale boeren meer te betrekken bij de productie en verkoop.
- Reclames maken in de vorm van goedkope vegetarische en veganistische recepten.
- Door kookworkshops te geven waar mensen kennis leren maken met verschillende soorten voedsel (uit andere culturen, vegetarisch, veganistisch), bijvoorbeeld in buurthuizen of bij festivals.
- Eten met een lagere conversiefactor stimuleren (ratio tussen hoeveelheid voedsel nodig voor 1 kg vlees).
- Restmaterialen te gebruiken (denk aan hoorn, wol, leer, vacht en botten), in plaats van nieuw plastic of nieuwe synthetische producten.
- Subsidies verlenen aan bedrijven en restaurants die dit gedachtegoed omarmen.
- Aandacht voor informatie en bewustwording over de impact van voeding op het klimaat.

Dit vinden we eerlijk omdat:

- We mensen niet dwingen om geen vlees meer te eten, we willen niet oordelen over iemands voedingspatroon.
- We mensen bewust laten worden van voeding met een lagere milieubelasting.
- We dan beter voor onze planeet zorgen zodat de volgende generatie er ook van kan genieten. Kleine bijdrage leveren tot een eerlijkere verdeling van het voedsel mondiaal gezien.

Stemverhouding: afgewezen met 36% tegen

Deel B

Beschrijving proces burgerberaad

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Inleiding

In dit deel beschrijven wij, ANNE en Moventem, als onafhankelijke organisatie van het burgerberaad, hoe het proces van het burgerberaad is verlopen. Hier leest u onder andere hoe het burgerberaad is samengesteld, hoe het deelnemersverloop was, hoe de bijeenkomsten zijn verlopen en welke informatie en deskundigen aan de deelnemers ter beschikking zijn gesteld. Ook leest u welke feedback de deelnemers hebben gegeven en hoe zij de bijeenkomsten hebben beoordeeld.

Totstandkoming en samenstelling burgerberaad

Aan het burgerberaad ging een informatie- en social-media-campagne, straatwerving, en straatinterviews van de gemeente vooraf. Vervolgens hebben 10.000 gelote inwoners van 16 jaar en ouder een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het burgerberaad. Uit jarenlange ervaring met het Buurt-voor-Buurt-Onderzoek is gebleken dat bepaalde buurten en bepaalde leeftijdsgroepen minder responderen. Om de verwachte mindere respons op te vangen varieerde de grootte van de steekproef naar de verwachte respons in de buurten en was de groep in de leeftijd 16-32 jaar iets groter ten koste van de groep 57-84 jaar.

In de uitnodigingsbrief stond een toelichting op hoe een burgerberaad werkt en wat de vraag aan het burgerberaad was. Deelnemers konden zich aanmelden door een korte vragenlijst in te vullen en hadden tevens de mogelijk mee te doen aan een online onderzoek over een klimaatneutraal Zwolle. Aan dit onderzoek deden 455 mensen die waren ingeloot mee. Het online onderzoek is voorafgaand aan het burgerberaad ook uitgezet onder het inwonerspanel van de gemeente Zwolle (785 respondenten) en was in te vullen via een open link (54 respondenten). In totaal hebben bijna 1300 inwoners deelgenomen aan het online onderzoek en 800 mensen aangegeven deel te willen nemen aan het burgerberaad.

Achtergrondkenmerken

Het is van belang dat het burgerberaad een goede afspiegeling is van de samenleving van de gemeente Zwolle. Daarom zijn van alle aanmeldingen eerst groepen gemaakt naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en buurt. Hierbij is er gewerkt met twee categorieën: de aanmeldingen via de brief en de aanmeldingen via panel en open link. Voor deze twee categorieën zijn de aantallen in de groepen met aanmeldingen vergeleken met de aantallen in de groepen die daadwerkelijk in de gemeente Zwolle wonen en deze kenmerken hebben. Er hadden zich bijvoorbeeld meer mannen dan vrouwen aangemeld, terwijl er iets meer vrouwen dan mannen in Zwolle wonen. Daarom hadden vrouwen bij de tweede loting een grotere kans op een uitnodiging (gestratificeerde steekproef)[1]. Deze tweede loting is eerst gedaan uit de categorie aanmeldingen via de brief. Als deze categorie voor bepaalde achtergrondkenmerken niet toereikend was, is er een derde loting gedaan onder de aanmeldingen via het panel of de open link. Op die manier is ervoor gezorgd dat de deelnemers samen een groep vormen die zo goed mogelijk lijkt op de samenleving van de gemeente Zwolle.

[1] De eerste loting is de loting van de 10.000 personen die een uitnodigingsbrief hebben ontvangen

Verdeling achtergrond kenmerken

Een burgerberaad is een kwalitatief instrument. De exacte omvang van het aantal deelnemers is daarmee veel minder belangrijk dan de vertegenwoordiging van alle perspectieven en meningen ten opzichte van het onderwerp en de samenstelling naar voor het onderwerp onderscheidende achtergrondkenmerken. Voor dit burgerberaad is, binnen de aanmeldingen en de daadwerkelijke beschikbaarheid van de mensen die zich hadden aangemeld, gezocht naar de optimale samenstelling. Er zijn 120 deelnemers ingeloot en het beraad is met 116 deelnemers gestart. Hiermee was het burgerberaad zowel qua omvang voldoende groot, waren alle groepen qua achtergrondkenmerken vertegenwoordigd én waren alle meningen over klimaat vertegenwoordigd. Met een dergelijk aantal deelnemers is het niet mogelijk om een exact statistisch representatieve verdeling te realiseren. Daarvoor zijn er te veel mogelijke achtergrondvariabelen en daarmee subgroepen. Aangezien een burgerberaad een kwalitatieve participatiemethode is, is dat geen bezwaar. Het gaat immers om de kwalitatieve uitwerking van de adviezen van de deelnemers waarin alle perspectieven op het onderwerp moeten worden meegenomen; het gaat niet om een getalsmatige vertaling van standpunten. Op basis van de aanmeldingen is het gelukt een zo goed mogelijke afspiegeling van de Zwolse samenleving aan het burgerberaad te laten deelnemen. Als we kijken naar de verdeling over de verschillende achtergrondmerken, zien we het volgende:

- Een relatief goede verdeling op basis van geslacht. Er waren iets meer vrouwen dan mannen. Wat een goede afspiegeling is van de inwoners van Zwolle.
- Een relatief goede verdeling op basis van leeftijd. Er waren relatief wat meer deelnemers jonger dan 34 jaar en relatief wat minder deelnemers in de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder.
- Het burgerberaad bestaat relatief gezien uit iets meer hoger opgeleiden. Alle laag- en middelbaaropgeleiden die zich voor het burgerberaad hadden aangemeld, zijn benaderd om mee te doen.

Leeftijd

	Burger-beraad	Zwolle
16 tot 34 jaar	39%	33%
35 tot 64 jaar	42%	47%
65 jaar en ouder	19%	20%

Gender

	Burger-beraad	Zwolle
Vrouw	51%	51%
Man	45%	49%
Non-binair	3%	

	Burgerberaad	Zwolle (2022)
lager opleidingsniveau	20%	23%
middelbaar opleidingsniveau	31%	39%
hoger opleidingsniveau	50%	38%

Meningen over klimaat(verandering)

Geïnteresseerde inwoners is bij de aanmelding ook gevraagd naar hun mening over klimaatverandering. Dit was geen lotingscriterium maar het is gebruikt als controlevariabele om te kijken of de verschillende meningen ten opzichte van het klimaat (mening of het klimaat wel of niet verandert en of dit een probleem is) onder de deelnemers in voldoende mate vertegenwoordigd zijn. Dit is vergeleken met de mening van de deelnemers van het inwonerspanel van Zwolle en de cijfers die hierover bekend zijn voor heel Nederland.

Denk je dat het klimaat aan het veranderen is?	Percentage burgerberaad	Percentage Zwolle	Percentage NL
Ja	96%	95%	93%
Nee	0%	2%	4%
Weet ik niet	3%	2%	2%

Denk je dat klimaatverandering in de toekomst een probleem zal zijn?	% Burger-beraad	% Zwolle	% NL
Ja, een groot probleem	88%	82%	75%
Ja, een klein probleem	6%	10%	13%
Nee, geen probleem	2%	3%	3%
Weet ik niet	3%	5%	7%

Deelnemersverloop

Voor het burgerberaad zijn 120 mensen ingeloot. De deelname van deze 120 deelnemers is telefonisch nagegaan en bevestigd. Het burgerberaad is vervolgens met 116 deelnemers gestart. Tijdens de bijeenkomsten zijn deze ruim 100 deelnemers actief gebleven. Dat de opkomst per bijeenkomst lager lag, komt doordat het telkens wisselende groepen van deelnemers waren die een bijeenkomst niet konden bijwonen. De samenstelling van het burgerberaad was daarmee tijdens alle bijeenkomsten voldoende divers. Het is dus niet zo dat een bepaalde groep gedurende het verloop van het burgerberaad is afgehaakt.

Bijeenkomst	1	2	3	4	5
Aanwezige deelnemers	113 (97%)	96 (83%)	88 (76%)	77 (66%)	77 (66%)

Aantal bijeenkomsten aanwezig	**Aanwezige deelnemers**
1 of meer bijeenkomsten aanwezig	116 (100%)
2 of meer bijeenkomsten aanwezig	110 (95%)
3 of meer bijeenkomsten aanwezig	96 (83%)
4 of meer bijeenkomsten aanwezig	82 (71%)
5 of meer bijeenkomsten aanwezig	52 (45%)

Uitgangspunten en gecreëerde randvoorwaarden

Voor de aanpak en opzet van het burgerberaad in Zwolle zijn de volgende uitgangspunten en te creëren randvoorwaarden gehanteerd:

- Het burgerberaad bestaat uit een gemengde groep Zwollenaren die is geloot uit de aanmeldingen en samen een zo goed mogelijke afspiegeling vormen van de Zwolse samenleving.
- Het burgerberaad bestaat uit vijf bijeenkomsten van een dag en een facultatieve schrijfavond, gedurende zeven maanden.
- Er is ingespeeld op het verschil in kennisniveau van deelnemers.
- Iedereen heeft een gelijke kans en een gelijke bijdrage aan het eindresultaat.
- Iedereen moet zich vrij en veilig kunnen voelen zijn of haar mening, twijfels of vragen uit te spreken. Er is een vertrouwenspersoon voor de deelnemers voor het geval zij zich niet veilig voelen en hierover in gesprek willen.
- Er is ruimte voor alle meningen en er wordt geluisterd naar alle meningen (mits zij respectvol zijn).
- Deelnemers doen mee als privépersoon, niet vanuit of namens (belangen)organisaties.
- De dialoog staat centraal, niet zozeer individuele meningen en standpunten. Dialoog is de basis en zal leiden tot zo groot mogelijk draagvlak en wederzijds begrip.
- Er is een besloten online omgeving waar informatie met de deelnemers kan worden gedeeld.
- We maken transparant welke input (documenten, video's, presentaties etc.) met het burgerberaad zijn gedeeld.
- We tolereren geen beïnvloeding van buitenaf en maken duidelijk waar informatie die van buitenaf met het burgerberaad wordt gedeeld vandaan komt.
- We houden tussentijds de "buitenwacht" op verzoek op de hoogte van het proces, maar niet van de inhoudelijke voortgang.

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Opzet bijeenkomsten

Burgerberaad bijeenkomst 1

De eerste bijeenkomst stond in het teken van kennismaken met elkaar, kennismaken met het vraagstuk en het maken van afspraken over het proces. Na het kennismaken met elkaar gaf wethouder Arjan Spaans een toelichting op de vraag aan het burgerberaad: “Hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2040?”. Hij vertelde over de aanleiding van het burgerberaad en wat er met de uitkomsten wordt gedaan. Goda Perlaviciute, professor en universitair hoofddocent Publieke acceptatie van duurzame transities aan de Rijksuniversiteit Groningen, gaf een presentatie over gedrag en acceptatie van mensen bij het klimaatneutraal worden. Als laatste stonden er 16 posters in de ruimte. Deze 16 posters besloegen thema’s die horen bij de vraag hoe Zwolle in 2040 op een eerlijke manier klimaatneutraal wordt. Elke deelnemer kreeg 8 stickers. Deelnemers konden een sticker plakken bij het onderwerp dat ze interessant vonden. Als er een thema ontbrak kon deze op een lege poster geschreven worden.

Tussentijdse verwerking en online peiling

Tussen bijeenkomst 1 en 2 is aan de deelnemers van het burgerberaad gevraagd over welke thema’s zij meer wilden weten. Daaruit kwamen de onderstaande onderwerpen naar voren met op nummer 1 het meest gekozen onderwerp, op nummer 2 het volgende meest gekozen onderwerp etc.

1. Betrekken van de samenleving
2. Armoede en hoge kosten voor energie en verduurzaming
3. Circulaire economie (minder afval, meer hergebruik)
4. Biodiversiteit, bodem, water en natuur
5. Haalbaarheid en wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
6. Elektriciteitsnetwerk en de opslag van energie
7. Verduurzamen woningen (collectief, per wijk): isoleren, aardgasvrij maken, warmtenetten etc.
9. Duurzame mobiliteit
10. Inwonersinitiatieven in Zwolle
11. Verduurzamen woningen (individueel): isoleren, aardgasvrij maken, eerlijke transitie…
12. Verschuiving naar plantaardig eten
13. Verduurzamen bedrijventerreinen (inclusief de opwek van energie)
14. Verduurzamen bedrijven (inclusief zonnepanelen op grote daken)

Voor deze bijeenkomst zijn voor de meest gekozen onderwerpen deskundigen benaderd.

De eerste bijeenkomst kreeg van de deelnemers gemiddeld een 7,6.

Burgerberaad bijeenkomst 2

Tijdens de tweede bijeenkomst is er allereerst een besluit genomen over de wijze van besluiten nemen. Er zijn drie opties besproken; een voorstel is aangenomen bij: 66%, 85%, of de helft-plus-1 stemmen voor. Het burgerberaad heeft ingestemd met het voorstel van de dagvoorzitter om het percentage van 66% te hanteren en daarmee de volgende procedure:

- Er is een voorstel
- Stemmen om te peilen
- Toelichten voor en tegen
- Eventueel aanpassen voorstel
- Nog een keer stemmen, nu definitief
- Bij 66% of meer voor, dan is het voorstel aangenomen

De tweede bijeenkomst stond vooral in het teken van kennis opdoen over het vraagstuk hoe Zwolle in 2040 op een eerlijke manier klimaatneutraal wordt. Dr. Jeike Wallinga, Lector Energietransitie aan de Hogeschool Windesheim, gaf een presentatie over de Zwolse energietransitie zodat het burgerberaad meer informatie had over de achtergronden van de vraag aan het burgerberaad: “Hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2040?”. Vervolgens is burgerberaad met verschillende deskundigen in gesprek gegaan. In vijf rondes waren er gesprekken met maximaal 8 deelnemers, één gespreksbegeleider en één deskundige. De deelnemers waren op basis van hun doorgegeven voorkeuren ingedeeld voor ronde 1, 2, 3 en 4. Ronde 5 was een vrije ronde.

Tussentijdse verwerking en online peiling

Bij de vorige bijeenkomst en uit de evaluatie kwam de volgende vraag vaak naar voren: “Gaat de gemeente hier wel over?”. Het burgerberaad had behoefte aan beter inzicht in de rol van de gemeente. Daarop is aan het beraad het volgende voorstel gedaan: “We vragen de gemeente om per concept deeladvies zo feitelijk mogelijk zonder oordeel aan te geven wat de gemeentelijke rol is voor dat onderwerp in max. 1 alinea”. Het burgerberaad heeft hiermee ingestemd. Dat betekende dat tussen bijeenkomst 3 en bijeenkomst 4 de concept deeladviezen naar de gemeente zijn gegaan, zodat de gemeente kon aangeven wat de gemeentelijke rol is.

Het rapportcijfer voor de tweede bijeenkomst is een 7,3.

Burgerberaad bijeenkomst 3

De derde bijeenkomst stond in het teken van kennis verdiepen, het bepalen van de deelvragen en een begin maken met het bepalen van de adviezen. Uit de evaluatie van bijeenkomst 2 bleek dat er behoefte was aan meer inhoudelijke verdieping. Daarom is er tijdens de derde bijeenkomst meer ruimte gemaakt voor langere gesprekken met deskundigen. Voor een deel waren dit dezelfde deskundigen als de vorige bijeenkomst keer en voor een deel waren het nieuwe deskundigen. Een aantal deskundigen is op aanraden van deelnemers uitgenodigd en aanwezig. De deelnemers konden in gesprek met twee deskundigen. Elke ronde was een gesprek met een aantal andere deelnemers, één gespreksbegeleider en één deskundige. De deelnemers waren ingedeeld voor ronde 1 en ronde 2 op basis van hun eigen voorkeuren. Vervolgens hebben de deelnemers door een “gesprek op voeten” de deelvragen per thema bepaald. Deze deelvragen vormen het vertrekpunt voor de adviezen. Daarna gingen de deelnemers in kleine groepjes (3 of 4 deelnemers) aan de slag met de opbrengst van de vorige keer.

Tussentijdse verwerking en peiling

De deelnemers hebben de mogelijkheid gehad om van tevoren aan te geven aan welke thema's ze tijdens de vierde bijeenkomst wilden werken, en of ze beide rondes aan hetzelfde thema wilden werken, of aan twee verschillende thema's. Er was keus uit de volgende thema's:

1. Armoede en hoge kosten voor energie
2. Inwonersinitiatieven en het betrekken van inwoners en bedrijven
3. Biodiversiteit, bodem, water en natuur
4. Circulaire economie – consumentengedrag

5. Circulaire economie – gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties
6. Duurzame mobiliteit
7. Elektriciteitsnetwerk en de opslag van energie
8. Wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn
9. Verduurzaming bedrijven en bedrijventerreinen
10. Verduurzaming woningen
11. Verschuiving naar plantaardig voedsel
12. Grootschalige opwek

De deelnemers hebben de derde bijeenkomst met gemiddeld een 7,4 beoordeeld.

Burgerberaad bijeenkomst 4

De vierde bijeenkomst stond in het teken van het maken van adviezen, op basis van de informatie die de deelnemers in de vorige bijeenkomsten hadden opgedaan. Na de uitleg over het schrijven van adviezen gingen de deelnemers aan de slag. Elk groepje van maximaal 6 deelnemers had toegang tot een laptop. Hierop stond een document waarin deelnemers hun adviezen konden schrijven. De tekst die klaar stond was de opbrengst van de vorige bijeenkomst. In dit document stond ook de feedback van de gemeente: waar gaat de gemeente over op dit thema?

Tijdens de lunch verzamelde de organisatie al de adviezen en onderbouwingen. Na de lunch kwam het beraad plenair bij elkaar. De dagvoorzitter las alle adviezen en onderbouwingen voor. Per advies werd er peilend gestemd met rode en groene stemkaarten. Vervolgens kon er één argument voor en één argument tegen worden toegelicht. De deelnemers konden via een formulier feedback geven. Deze feedback is tijdens de volgende bijeenkomst gebruikt om de adviezen verder aan te scherpen. Uiteindelijk zijn er op 12 thema's 45 conceptadviezen gemaakt.

Tussentijdse verwerking en peiling

De vierde bijeenkomst kreeg van de deelnemers een rapportcijfer 7,2.

Extra schrijfavond

De adviezen die waren opgesteld tijdens de vierde bijeenkomst zijn door de organisatie in één document samengevoegd. Daarin is de stemuitslag van het peilend stemmen en de individuele feedback toegevoegd. Tijdens het slot van de vierde bijeenkomst kwam er vanuit het burgerberaad de wens om een extra avond in te plannen om verder te kunnen werken aan de adviezen. Op 15 mei is daarom een facultatieve schrijfavond georganiseerd waar 12 deelnemers bij aanwezig waren. Vooruitlopend hierop heeft de organisatie met behulp van "wijzigingen bijhouden" tekstuele verbetervoorstellen gedaan (geen inhoudelijke wijzigingen). Op de schrijfavond zijn de deelnemers onder leiding van een gespreksbegeleider aan de slag gegaan met de tekstuele verbetervoorstellen. Een aantal is overgenomen, en hier en daar zijn ook nog andere verbeteringen doorgevoerd. De schrijfgroep heeft daarbij beoordeeld of het advies wel of niet inhoudelijk wezenlijk was veranderd. Aan het eind van de avond lag er een compacter adviesdocument dat bestond uit 11 thema's, 32 deelvragen en 39 adviezen. De adviezen die inhoudelijk wezenlijk zijn veranderd, zijn tijdens de laatste bijeenkomst opnieuw peilend in stemming gebracht.

Burgerberaad bijeenkomst 5

De laatste bijeenkomst stond in het teken van het definitief maken van de adviezen en hierover stemmen. Hiertoe is begonnen met het peilend stemmen over de 7 adviezen die tijdens de schrijfavond inhoudelijk wezenlijk zijn veranderd. Daarna zijn deelnemers in twee rondes in 9 groepen uiteengegaan om alle adviezen opnieuw te bekijken en de laatste verbeteringen te doen. Soms ging dit snel en werden de gemaakte wijzigingen geaccepteerd en vlot afgerond. Maar voor een aantal adviezen was er ook wat meer tijd nodig om het advies toch nog iets aan te passen of te verbeteren. De adviezen die in deze ronde wezenlijk inhoudelijk zijn veranderd zijn na de lunch peilend in stemming gebracht. Daarnaast heeft een groep deelnemers, onder begeleiding van de dagvoorzitter, nagedacht over de manier waarop de adviezen in het rapport moeten worden opgenomen. Het voorstel van deze groepje was als volgt: “Alle aangenomen adviezen komen in het rapport zonder stemverhouding. De afgewezen adviezen komen in de bijlage van het rapport met de stemverhoudingen”. Dit voorstel werd aangenomen door het burgerberaad. Aan het einde van de middag is er definitief gestemd over alle adviezen en zijn er geen aanpassingen meer gedaan. De dagvoorzitter las alleen het advies voor van de sheet en er kon worden gestemd met Mentimeter.com. De stemuitslag werd na stemming direct op het scherm zichtbaar en zo was meteen duidelijk of een advies was aangenomen of afgewezen (een advies is aangenomen bij meer dan twee-derde meerderheid, zoals was besloten tijdens bijeenkomst 2).

Afronding advies

Na de laatste bijeenkomst zijn alle wijzigingen die tijdens de vijfde bijeenkomst in de adviezen zijn aangebracht, verwerkt en zijn de stemuitslagen aan de afgewezen adviezen toegevoegd. Tevens is dit deel B met de procesbeschrijving aan het advies opgesteld. Deze eindversie is gedeeld met de deelnemers en aan de gemeente Zwolle aangeboden.

1 Dit zijn alleen de deelnemers van het burgerberaad die ervoor openstonden om op de foto te gaan.

Deel B – bijlage 2

Overzicht van beschikbare informatie en deskundigen

Burgerberaad
klimaat
Zwolle

Beschikbare informatie

Deelnemers zijn per e-mail geïnformeerd over de bijeenkomsten en de belangrijkste documenten ter voorbereiding op de bijeenkomsten was als bijlage aan deze mails toegevoegd. Als deze documenten en overige informatie is tevens gedeeld via een online omgeving. Deze omgeving was besloten en de informatie die hier te vinden was, was alleen toegankelijk voor deelnemers.

De volgende informatie is op deze besloten online omgeving met de deelnemers gedeeld:

Algemeen
Leeswijzer OneDrive
Startdocument burgerberaad

Ingezonden informatie van deelnemers
Artikel: Verder verduurzamen? Deze bakkers geven het goede voorbeeld.

Ingezonden informatie van organisaties en belangengroepen

- Goda Perlaviciute (RUG)
- *Onderzoeken waar Goda Perlaviciute naar verwees tijdens haar presentatie:*
- Meeste mensen denken dat klimaatverandering gaande is: bijlage Steg 2018
- Over de vier waarden: bijlage Perlaviciute et al 2021
- Meeste mensen hebben sterke groene waarden: bijlage Bouman & Steg 2019
- Mensen willen graag dingen samen doen en over lokale energie-initiatieven: bijlage Sloot et al 2019
- Werkgevers kunnen het duurzaam gedrag van werknemers inspireren: bijlage Sharpe et al 2022
- Rechtvaardigheid is belangrijk voor maatschappelijk draagvlak beleid: Bergquist et al 2022

Bijeenkomst 1 - 25 november 2023

- Presentatie bijeenkomst 1
- Posters bijeenkomst 1
- Verslag bijeenkomst 1
- Artikel Stentor
- Aftermovie bijeenkomst 1
- Informatieflyer vertrouwenspersoon
- Vragen en antwoorden die gesteld zijn tijdens bijeenkomst 1 aan de gemeente
- Vragen en antwoorden die gesteld zijn tijdens bijeenkomst 1 aan de wethouder

Bijeenkomst 2 - 20 januari 2024

- Presentatie bijeenkomst 2
- Presentatie bijeenkomst 2 van Jeike Wallinga (Windesheim)
- Verslag bijeenkomst 2
- Aftermovie bijeenkomst 2
- Samenvatting van de gesprekken met deskundigen
- Uitwerking per tafel van de tafelgesprekken door gespreksbegeleiders

Bijeenkomst 3 - 3 maart 2024

- Presentatie bijeenkomst 3
- Verslag bijeenkomst 3
- Presentaties van alle deskundigen
- Aftermovie bijeenkomst 3
- Foto's

- Conceptadviezen

Bijeenkomst 4 - 13 april 2024

- Presentatie bijeenkomst 4
- Verslag bijeenkomst 4
- Aftermovie bijeenkomst 4
- Conceptadviezen
- Adviezen op powerpoint per thema per groep

Bijeenkomst 5 - 25 mei 2024

- Presentatie bijeenkomst 5
- Verslag bijeenkomst 5
- Aftermovie bijeenkomst 5
- Schone versie conceptadviezen

Beschikbare deskundigen

De volgende deskundigen waren beschikbaar voor de deelnemers:

Tweede bijeenkomst Onderwerp	Deskundigen van organisaties
1. Betrekken van de samenleving	Platform Duurzaam Zwolle, Blauwvinger Energie
2. Armoede en hoge kosten voor energie en verduurzaming	Hogeschool Windesheim, Gemeente Zwolle
3. Circulaire economie (minder afval, meer hergebruik)	Gemeente Zwolle, Natuur en Milieu Overijssel, Hogeschool Windesheim, ROVA, Stichting Kringloop Zwolle
4. Biodiversiteit, bodem, water en natuur	Milieuraad Zwolle, Gemeente Zwolle
5. Haalbaarheid en wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn	Hogeschool Windesheim, Gemeente Zwolle
6. Elektriciteitsnetwerk en de opslag van energie	Milieuraad Zwolle
7. Verduurzamen woningen (collectief, per wijk): isoleren, aardgasvrij maken, warmtenetten etc.	Gemeente Zwolle
8. Duurzame mobiliteit	Gemeente Zwolle
9. Inwonersinitiatieven in Zwolle	Gemeente Zwolle
10. Verduurzamen woningen (individueel): isoleren, aardgasvrij maken, eerlijke transitie…	Stichting Voor Elkaar Zwolle
11. Verschuiving naar plantaardig eten	Wageningen Universiteit
12. Verduurzamen bedrijventerreinen (inclusief de opwek van energie)	Bedrijvenpark Hessenpoort
13. Verduurzamen bedrijven (inclusief zonnepanelen op grote daken)	Milieuraad Zwolle

Derde bijeenkomst Thema	Organisatie
1. Gedragsverandering	Klimaatpsychologie
2. Elektriciteitsnetwerk en de (lokale) opslag van energie	Gemeente Zwolle
3. Armoede en hoge kosten voor energie en verduurzaming	Gemeente Zwolle
4. Duurzame mobiliteit - Aanbesteding OV in Zwolle	Provincie Overijssel
5. Haalbaarheid en wenselijkheid doel om in Zwolle in 2040 klimaatneutraal te zijn	Hogeschool Windesheim
6. Verduurzamen woningen	Gemeente Zwolle
7. Verduurzamen bedrijven(terreinen)	Gemeente Zwolle
8. Betrekken van de samenleving - Inwonersinitiatieven in Zwolle	Gemeente Zwolle
9. Inwonersinitiatief in Zwolle - 50 Tinten groen	50 Tinten Groen
10. Betrekken van de samenleving - Blauwvinger Energie	Blauwvinger Energie
11. Een ander geluid	CLINTEL
12. Circulaire economie	Hogeschool Windesheim
13. Circulaire economie - Afvalbeleid gemeente Zwolle	Gemeente Zwolle
14. Circulaire economie - Afvalverwerker ROVA	ROVA
15. Water, bodem en biodiversiteit	Aeres Hogeschool
16. Biodiversiteit, bodem, water en natuur	Natuur en Milieu Overijssel
17. Biodiversiteit, bodem, water en natuur - Waterschap	WDO Delta
18. Biologische landbouw/ plantaardig eten	De Buurman
19. Kringlooplandbouw	Erve Slendebroek
20. Verschuiving naar plantaardig eten	Wageningen Universiteit

Burgerberaad klimaat Zwolle

